

## Rozkład materiału i plan dydaktyczny *Planeta Nowa* dla klasy 6

W związku z uszczupleniem przez MEN podstawy programowej, w rozkładzie materiału zmniejszyła się liczba godzin na realizację obowiązkowych zagadnień. Uzyskane w ten sposób dodatkowe godziny pozostają do dyspozycji nauczyciela w trakcie roku szkolnego. Zgodnie z założeniami MEN: *Ograniczony zakres treści nauczania – wymagań szczegółowych – da nauczycielom i uczniom więcej czasu na spokojniejszą i bardziej dogłębną realizację programów nauczania.*

Nr lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych. Uczeń:	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
<b>I. Współrzędne geograficzne</b>					
1.	Czym są współrzędne geograficzne?	<ul style="list-style-type: none"> <li>cechy południków i równoleżników</li> <li>podział kuli ziemskiej na półkulę wschodnią i półkulę zachodnią</li> <li>podział kuli ziemskiej na półkulę północną i półkulę południową</li> <li>długość geograficzna i szerokość geograficzna, współrzędne geograficzne</li> <li>położenie geograficzne wybranych punktów na globusie i mapie</li> <li>zastosowanie GPS do wyznaczania współrzędnych geograficznych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia cechy południków i równoleżników</li> <li>wskazuje na globusie południki i równoleżniki</li> <li>wskazuje południki 0° i 180°, półkulę wschodnią i półkulę zachodnią</li> <li>wskazuje równik, półkulę północną i półkulę południową</li> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>współrzędne geograficzne, długość geograficzna i szerokość geograficzna</i></li> <li>podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne</li> <li>podaje zakres wartości długości geograficznej i szerokości geograficznej</li> <li>odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie</li> <li>wyznacza współrzędne geograficzne punktu, w którym się znajduje, za pomocą aplikacji obsługującej mapy w smartfonie lub w komputerze</li> </ul>	VI.1 VI.2 VI.3	<ul style="list-style-type: none"> <li>podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>atlas geograficzny</li> <li>komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>Multibook</li> <li>globusy indukcyjne – rysowanie południków i równoleżników</li> <li>globusy fizyczne – wskazywanie południków i równoleżników oraz półkul: północnej, południowej, wschodniej i zachodniej</li> <li>praca z tekstem z podręcznika – omówienie cech południków i równoleżników</li> <li>burza mózgów – współrzędne geograficzne, długość geograficzna i szerokość geograficzna</li> <li>omówienie zasad działania odbiorników GPS</li> </ul>
2	Współrzędne geograficzne – ćwiczenia	<ul style="list-style-type: none"> <li>lokalizowanie miejsc na powierzchni Ziemi za pomocą współrzędnych geograficznych</li> <li>rozciągłość południkowa i rozciągłość równoleżnikowa</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>określa położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów na mapach świata i Europy sporządzonych w różnych skalach</li> <li>wyznacza współrzędne geograficzne na podstawie mapy drogowej</li> <li>odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych</li> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa</i></li> <li>oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi</li> <li>wyznacza w terenie współrzędne geograficzne dowolnych punktów za pomocą mapy i GPS</li> </ul>	VI.1 VI.2 VI.3	<ul style="list-style-type: none"> <li>podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>atlas geograficzny</li> <li>komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>Multibook</li> <li>określanie położenia matematyczno-geograficznego punktów i obszarów na mapach świata i Europy sporządzonych w różnych skalach</li> <li>ćwiczenia w wyznaczaniu współrzędnych geograficznych na globusie oraz na mapach ogólnogeograficznych i drogowych</li> <li>ćwiczenia we wskazywaniu obiektów na mapie na podstawie współrzędnych geograficznych</li> <li>obliczanie rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej między dwoma punktami na mapie</li> </ul>

					<ul style="list-style-type: none"> <li>• prezentowanie przykładów praktycznego wykorzystania odbiorników GPS</li> </ul>
3	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Współrzędne geograficzne</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Test sprawdzający – Książka Nauczyciela, Generator testów</li> </ul>				
<b>II. Ruchy Ziemi</b>					
4	Ziemia w Układzie Słonecznym	<ul style="list-style-type: none"> <li>• budowa Układu Słonecznego</li> <li>• rodzaje ciał niebieskich w Układzie Słonecznym</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje budowę Układu Słonecznego</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa</i></li> <li>• podaje różnicę między gwiazdą a planetą</li> <li>• rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji i podaje ich nazwy</li> </ul>	V	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>• Multibook</li> <li>• praca z tekstem z podręcznika – znaczenie terminów: <i>gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa</i></li> <li>• analiza infografiki Planety Układu Słonecznego</li> <li>• burza mózgów – różnice między Ziemią a innymi planetami Układu Słonecznego</li> </ul>
5	Ruch obrotowy Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• cechy ruchu obrotowego Ziemi</li> <li>• następstwa ruchu obrotowego Ziemi: dzień i noc oraz pozorna wędrówka Słońca po niebie</li> <li>• pozorna wędrówka Słońca po niebie w różnych porach roku</li> <li>• obserwacja pozornej wędrówki Słońca po niebie z użyciem gnomonu</li> <li>• związek między ruchem obrotowym Ziemi a występowaniem stref czasowych</li> <li>• umowna linia zmiany daty</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ruch obrotowy Ziemi, doba, górowanie Słońca, wysokość górowania Słońca</i></li> <li>• demonstruje ruch obrotowy Ziemi z wykorzystaniem modeli Słońca i Ziemi (globusa)</li> <li>• podaje cechy ruchu obrotowego Ziemi</li> <li>• wymienia następstwa ruchu obrotowego Ziemi</li> <li>• omawia na podstawie ilustracji występowanie dnia i nocy jako głównego następstwa ruchu obrotowego Ziemi</li> <li>• omawia pozorną wędrówkę Słońca po niebie na podstawie ilustracji</li> <li>• omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji</li> <li>• wyjaśnia na podstawie ilustracji zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub cienia drzewa</li> <li>• wyjaśnia zależność między ruchem obrotowym a różnicą czasu na Ziemi</li> <li>• omawia przebieg linii zmiany daty</li> </ul>	V.1 V.2 V.3	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>• Multibook</li> <li>• demonstracja ruchu obrotowego Ziemi z wykorzystaniem modeli</li> <li>• analiza ilustracji – postęp ruchu obrotowego Ziemi na przykładzie południka przechodzącego przez Warszawę</li> <li>• analiza ilustracji – pozorna wędrówka Słońca po niebie w różnych porach roku</li> <li>• analiza mapy stref czasowych i przebiegu linii zmiany daty</li> <li>• prezentacja multimedialna – następstwa ruchu obrotowego Ziemi</li> <li>• analiza ilustracji – obserwacja pozornej wędrówki Słońca z użyciem gnomonu</li> </ul>
6	Ruch obiegowy Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• cechy ruchu obiegowego Ziemi</li> <li>• zmiany oświetlenia Ziemi podczas ruchu obiegowego w pierwszych dniach astronomicznych pór roku</li> <li>• zmiany długości dnia i nocy w ciągu roku</li> <li>• zjawiska dnia polarnego i nocy polarnej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• demonstruje ruch obiegowy Ziemi z wykorzystaniem modeli</li> <li>• omawia cechy ruchu obiegowego Ziemi</li> <li>• porównuje oświetlenie Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji</li> <li>• wyjaśnia, jak się zmienia wysokość górowania Słońca w różnych miejscach na Ziemi</li> <li>• omawia zmiany długości dnia i nocy w ciągu roku</li> <li>• wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej</li> </ul>	V.4 V.5	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>• Multibook</li> <li>• demonstracja ruchu obiegowego Ziemi z wykorzystaniem modeli</li> <li>• analiza ilustracji – zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku</li> <li>• analiza tekstu w podręczniku <i>Jak się zmienia długość dnia i nocy w ciągu roku?</i></li> </ul>

					<ul style="list-style-type: none"> <li>• prezentacja multimedialna – następstwa ruchu obiegowego Ziemi</li> </ul>
7	Strefy oświetlenia Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kryteria wyróżniania stref oświetlenia Ziemi i przebieg granic tych stref</li> <li>• cechy stref oświetlenia Ziemi</li> <li>• oświetlenie Ziemi a zróżnicowanie klimatu i krajobrazów</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia kryteria wyróżniania stref oświetlenia Ziemi</li> <li>• wskazuje na mapie i globusie strefy oświetlenia Ziemi oraz przebieg granic tych stref</li> <li>• charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi z uwzględnieniem wysokości górowania Słońca, czasu trwania dnia i nocy oraz występowania pór roku</li> <li>• wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatów i krajobrazów na Ziemi na podstawie map</li> </ul>	V.6	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>• Multibook</li> <li>• analiza infografiki z podręcznika Charakterystyka stref oświetlenia Ziemi</li> <li>• wskazywanie na globusie i mapie ogólnogeograficznej stref oświetlenia Ziemi i granic tych stref</li> <li>• charakteryzowanie na podstawie ilustracji stref oświetlenia Ziemi z uwzględnieniem wysokości górowania Słońca, czasu trwania dnia i nocy oraz występowania pór roku</li> <li>• wykazywanie związku między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatów i krajobrazów na Ziemi na podstawie mapy stref klimatycznych i mapy stref krajobrazowych – zamieszczonych w podręczniku</li> </ul>
8	Lekcja powtórzeniowa		Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia	V.1 V.2 V.3 V.4 V.5 V.6	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>• Multibook</li> </ul>
9	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Ruchy Ziemi</i>				
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Test sprawdzający – Książka Nauczyciela</li> </ul>				
<b>III. Środowisko przyrodnicze i ludność Europy</b>					
10	Położenie i ukształtowanie powierzchni Europy	<ul style="list-style-type: none"> <li>• położenie i granice kontynentu europejskiego</li> <li>• linia brzegowa Europy</li> <li>• wybrane typy wybrzeży</li> <li>• ukształtowanie powierzchni Europy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia położenie Europy i przebieg jej granic na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy</li> <li>• charakteryzuje linię brzegową Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej</li> <li>• wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy</li> <li>• uczeń rozpoznaje przykładowe typy wybrzeży w Europie przedstawione na fotografiach.</li> <li>• opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy</li> <li>• porównuje ukształtowanie powierzchni północnej i południowej oraz wschodniej i zachodniej części Europy</li> </ul>	VII.1 VII.3	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>• Multibook</li> <li>• omówienie położenia i przebiegu granic Europy i charakteryzowanie jej linii brzegowej z wykorzystaniem mapy ogólnogeograficznej</li> <li>• analiza infografiki w podręczniku <i>Linia brzegowa Europy</i></li> <li>• opisywanie ukształtowania powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej tego kontynentu</li> <li>• analiza porównawcza – ukształtowanie powierzchni północnej i południowej oraz wschodniej i zachodniej części Europy</li> </ul>
11	Wulkany i trzęsienia ziemi na Islandii	<ul style="list-style-type: none"> <li>• budowa płytowa litosfery</li> <li>• położenie geograficzne Islandii</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia budowę płytową litosfery na podstawie mapy świata</li> </ul>	VII.4	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>• położenie Islandii na granicy płyt litosfery</li> <li>• elementy krajobrazu Islandii: gorące źródła, wulkany</li> <li>• wpływ budowy geologicznej na występowanie wulkanów i trzęsień ziemi na Islandii</li> <li>• obszary występowania trzęsień ziemi i wulkanów na świecie</li> <li>• skutki wybuchów wulkanów i trzęsień ziemi</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej świata</li> <li>• charakteryzuje położenie Islandii na granicy płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej świata</li> <li>• wymienia charakterystyczne elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wulkan, magma, erupcja, bazalt</i></li> <li>• opisuje warunki występowania gejzerów na Islandii</li> <li>• wyjaśnia wpływ położenia Islandii na granicy płyt litosfery na występowanie tam wulkanów i trzęsień ziemi</li> <li>• wymienia przykłady innych obszarów występowania trzęsień ziemi i wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i ogólnogeograficznej</li> <li>• omawia skutki wybuchów wulkanów i trzęsień ziemi na podstawie dodatkowych źródeł informacji</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>• Multibook</li> <li>• omówienie budowy płytowej litosfery na podstawie mapy świata</li> <li>• opisanie położenia geograficznego Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej świata</li> <li>• omówienie położenia Islandii na podstawie mapy płyt litosfery z podręcznika oraz infografiki <i>Położenie Islandii na granicy płyt litosfery</i></li> <li>• analiza fotografii – charakterystyczne elementy krajobrazu Islandii</li> <li>• analiza wpływu położenia Islandii na granicy płyt litosfery na występowanie tam wulkanów i trzęsień ziemi na podstawie mapy geologicznej</li> <li>• analiza mapy – inne obszary występowania trzęsień ziemi i wulkanów na świecie</li> <li>• prezentacja multimedialna lub wyświetlanie filmu na temat skutków wybuchów wulkanów i trzęsień ziemi</li> </ul>
12	Zróznicowanie klimatyczne Europy	<ul style="list-style-type: none"> <li>• czynniki kształtujące klimat Europy: oświetlenie Ziemi, położenie między Oceanem Atlantyckim a Azją, prądy morskie, ukształtowanie powierzchni</li> <li>• strefy klimatyczne oraz typy i odmiany klimatu w Europie</li> <li>• cechy różnych typów i odmian klimatu Europy</li> <li>• klimat a roślinność Europy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy</li> <li>• określa na podstawie mapy, w których strefach oświetlenia Ziemi leży Europa</li> <li>• przedstawia kryteria wyróżniania stref klimatycznych</li> <li>• wymienia strefy klimatyczne oraz wybrane typy i odmiany klimatu na podstawie mapy klimatycznej Europy</li> <li>• podaje różnice między strefami klimatycznymi występującymi w Europie</li> <li>• omawia cechy różnych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów</li> <li>• wskazuje na mapie klimatycznej Europy obszary, na których panują różne typy oraz odmiany klimatu</li> <li>• omawia strefy klimatyczne oraz charakterystyczną roślinność w Europie na podstawie klimatogramów i fotografii</li> </ul>	VII.5	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>• Multibook</li> <li>• omówienie czynników wpływających na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej</li> <li>• określanie, w których strefach oświetlenia Ziemi leży Europa</li> <li>• analiza tekstu z podręcznika dotyczącego kryteriów wyróżniania stref klimatycznych</li> <li>• analiza stref klimatycznych oraz wybranych typów i odmian klimatu z wykorzystaniem mapy klimatycznej Europy</li> <li>• burza mózgów – różnice między poszczególnymi strefami klimatycznymi Europy</li> <li>• omówienie cech różnych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów</li> <li>• wskazywanie na mapie klimatycznej Europy obszarów, na których występują różne typy i odmiany klimatu</li> <li>• omówienie stref klimatycznych i charakterystycznej dla nich roślinności na podstawie klimatogramów i fotografii</li> </ul>
13	Podział polityczny Europy	<ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba państw Europy</li> <li>• zmiany na mapie politycznej Europy pod koniec XX w.</li> <li>• przyczyny i skutki integracji europejskiej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia największe i najmniejsze kraje Europy oraz wskazuje je na mapie politycznej</li> <li>• wymienia państwa powstałe na przełomie lat 80. i 90. XX w. i wskazuje je na mapie politycznej Europy</li> <li>• wyjaśnia, w jakim celu powstała Unia Europejska</li> </ul>	VII.2	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>• Multibook</li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>rola Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych Europy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych Europy</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>wskazywanie na mapie politycznej największych i najmniejszych krajów Europy</li> <li>analiza zmian na mapie politycznej Europy pod koniec XX w.</li> <li>wskazywanie na mapie politycznej Europy nowych państw powstałych na przełomie lat 80. i 90. XX w.</li> <li>burza mózgów – znaczenie Unii Europejskiej na świecie oraz dla mieszkańców państw członkowskich</li> </ul>
14	Rozmieszczenie ludności. Starzenie się społeczeństw	<ul style="list-style-type: none"> <li>czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Europie</li> <li>gęstość zaludnienia w Europie</li> <li>liczba ludności Europy na tle liczby ludności świata</li> <li>zmiany liczby ludności Europy</li> <li>struktura wieku i płci ludności Europy</li> <li>piramidy wieku i płci społeczeństwa młodego i społeczeństwa starzejącego się w Europie</li> <li>proces starzenia się ludności w Europie i jego konsekwencje</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Europie</li> <li>charakteryzuje zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w Europie</li> <li>omawia gęstość zaludnienia w Europie na podstawie mapy</li> <li>porównuje liczbę ludności Europy z liczbą ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresu</li> <li>przedstawia zmiany liczby ludności Europy</li> <li>analizuje strukturę ludności na podstawie przykładowej piramidy wieku i płci</li> <li>porównuje piramidy wieku i płci społeczeństwa młodego i społeczeństwa starzejącego się w Europie</li> <li>analizuje przyczyny i konsekwencje starzenia się społeczeństw w Europie</li> </ul>	VII.6	<ul style="list-style-type: none"> <li>podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>atlas geograficzny</li> <li>komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>Multibook</li> <li>określanie czynników wpływających na rozmieszczenie ludności Europy z wykorzystaniem metody rybiego szkieletu</li> <li>omawianie zróżnicowania rozmieszczenia ludności w Europie</li> <li>analiza gęstości zaludnienia w Europie na podstawie mapy</li> <li>analiza wykresu – porównywanie liczby ludności Europy z liczbą ludności innych kontynentów</li> <li>analiza piramidy wieku i płci wybranego społeczeństwa, np. Polski</li> <li>porównywanie piramid wieku i płci społeczeństwa młodego i społeczeństwa starzejącego się w Europie</li> <li>praca z tekstem z podręcznika – przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw w Europie</li> </ul>
15	Migracje	<ul style="list-style-type: none"> <li>przyczyny migracji ludności w Europie</li> <li>kraje imigracyjne i emigracyjne w Europie</li> <li>skutki migracji w Europie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia przyczyny migracji ludności w Europie</li> <li>wymienia kraje imigracyjne i emigracyjne w Europie</li> <li>omawia przyczyny nielegalnej migracji do Europy</li> <li>ocenia skutki migracji w Europie</li> </ul>	VII.7	<ul style="list-style-type: none"> <li>podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>atlas geograficzny</li> <li>komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>Multibook</li> <li>analiza schematu z podręcznika <i>Przyczyny migracji</i></li> <li>praca z tekstem z podręcznika oraz mapą Europy – kraje imigracyjne i emigracyjne</li> <li>omawianie przyczyn nielegalnej migracji do Europy</li> <li>burza mózgów – skutki migracji w Europie</li> <li>praca z tekstem z podręcznika <i>Skutki zróżnicowania ludności Europy</i></li> </ul>
16	Wielkie miasta Europy: Paryż i Londyn	<ul style="list-style-type: none"> <li>krajobraz wielkomiejski</li> <li>największe miasta Europy i świata</li> <li>warunki życia w mieście</li> <li>podobieństwa i różnice między wielkimi miastami Europy – Londynem i Paryżem</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego</li> <li>porównuje miasta Europy z miastami świata na podstawie wykresów</li> <li>przedstawia zalety i wady życia w mieście</li> <li>wskazuje podobieństwa i różnice między wielkimi miastami Europy – Londynem i Paryżem – na podstawie map</li> </ul>	VII.8	<ul style="list-style-type: none"> <li>podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>atlas geograficzny</li> <li>komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>Multibook</li> <li>burza mózgów – krajobraz wielkomiejski</li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>• znaczenie Londynu i Paryża na świecie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje rolę Londynu i Paryża w światowej gospodarce, polityce i kulturze oraz wymienia funkcje tych miast</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>• analiza wykresów słupkowych – największe miasta Europy i świata</li> <li>• mapa myśli – zalety i wady życia w mieście</li> <li>• wskazywanie największych miast Europy i świata na mapie politycznej lub ogólnogeograficznej</li> <li>• wskazywanie podobieństw i różnic między wielkimi miastami Europy – Londynem i Paryżem – na podstawie map układu przestrzennego</li> <li>• burza mózgów – znaczenie Paryża i Londynu w gospodarce, polityce i kulturze</li> </ul>
17	Lekcja powtórzeniowa		Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia	VII.1 VII.2 VII.3 VII.4 VII.5 VII.6 VII.7 VII.8	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>• Multibook</li> </ul>
18	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Środowisko przyrodnicze i ludność Europy</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Test sprawdzający – Książka Nauczyciela, Generator testów</li> </ul>				
<b>IV. Gospodarka Europy</b>					
19	Przemysł i usługi we Francji	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zadania i funkcje przemysłu</li> <li>• działy przetwórstwa przemysłowego</li> <li>• czynniki rozwoju przemysłu we Francji</li> <li>• nowoczesny przemysł we Francji i technopolie</li> <li>• francuskie wyroby przemysłowe</li> <li>• nowoczesne usługi we Francji</li> <li>• struktura zatrudnienia we Francji według sektorów gospodarki oraz struktura PKB Francji</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia przykłady produktów wytwarzanych w różnych działach przetwórstwa przemysłowego</li> <li>• omawia zadania i funkcje przemysłu jako sektora gospodarki</li> <li>• przedstawia główne działy przetwórstwa przemysłowego we Francji na podstawie diagramu kołowego</li> <li>• omawia czynniki rozwoju przemysłu we Francji</li> <li>• wskazuje na mapie Francji największe technopolie</li> <li>• wymienia przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji</li> <li>• omawia znaczenie nowoczesnego przemysłu we Francji</li> <li>• wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe</li> <li>• omawia znaczenie nowoczesnych usług we Francji</li> <li>• przedstawia strukturę zatrudnienia we Francji według sektorów gospodarki i strukturę PKB Francji na podstawie diagramów kołowych</li> </ul>	VII.10	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>• Multibook</li> <li>• praca z tekstem – zadania i funkcje przemysłu</li> <li>• analiza diagramu kołowego – główne działy przetwórstwa przemysłowego we Francji</li> <li>• omawianie czynników rozwoju przemysłu we Francji na podstawie tekstu z podręcznika</li> <li>• analiza mapy gospodarczej z podręcznika – rozmieszczenie działów nowoczesnego przetwórstwa przemysłowego oraz technopolii</li> <li>• metody aktywizujące (np. burza mózgów – znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe)</li> <li>• omawianie znaczenia nowoczesnych usług we Francji na podstawie tekstu i fotografii</li> <li>• analiza diagramów kołowych – struktura zatrudnienia we Francji według sektorów gospodarki i struktury PKB Francji</li> </ul>
20	Energetyka w Europie	<ul style="list-style-type: none"> <li>• odnawialne i nieodnawialne źródła energii</li> <li>• związek między cechami środowiska przyrodniczego</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii</li> <li>• wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie</li> </ul>	VII.9	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> </ul>

		<p>wybranych krajów Europy a wykorzystaniem różnych źródeł energii</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• struktura produkcji energii elektrycznej w wybranych krajach Europy</li> <li>• rodzaje elektrowni</li> <li>• zalety i wady różnych rodzajów elektrowni</li> <li>• odnawialne źródła energii w Europie</li> <li>• zmiany w stopniu wykorzystania źródeł energii w Europie w XX i XXI w.</li> <li>• skutki wykorzystania różnych źródeł energii dla środowiska geograficznego</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia wpływ środowiska przyrodniczego wybranych krajów Europy na wykorzystanie różnych źródeł energii</li> <li>• omawia strukturę produkcji energii w wybranych krajach Europy na podstawie diagramów kołowych</li> <li>• wymienia rodzaje elektrowni</li> <li>• przedstawia zalety i wady różnych rodzajów elektrowni</li> <li>• omawia zmiany w stopniu wykorzystania źródeł energii w Unii Europejskiej w XX i XXI w. na podstawie wykresu</li> <li>• omawia skutki wykorzystania różnych źródeł energii dla środowiska geograficznego</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>• Multibook</li> <li>• analiza schematu <i>Źródła energii elektrycznej</i></li> <li>• analiza czynników wpływających na strukturę produkcji energii w Europie</li> <li>• omawianie wpływu środowiska przyrodniczego wybranych krajów Europy na wykorzystanie różnych źródeł energii</li> <li>• analiza mapy i diagramów kołowych – struktura produkcji energii w wybranych krajach Europy</li> <li>• porównanie rodzajów elektrowni na podstawie fotografii</li> <li>• określanie zalet i wad różnych rodzajów elektrowni z użyciem metody rybiego szkieletu</li> <li>• omawianie zmian w stopniu wykorzystania źródeł energii w Unii Europejskiej w XX i XXI w. na podstawie wykresu</li> <li>• omawianie skutków wykorzystania różnych źródeł energii dla środowiska geograficznego</li> </ul>
21	Turystyka w Europie Południowej	<ul style="list-style-type: none"> <li>• walory przyrodnicze i walory kulturowe Europy Południowej</li> <li>• infrastruktura turystyczna krajów śródziemnomorskich</li> <li>• atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej</li> <li>• rola turystyki w gospodarce krajów Europy Południowej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia walory przyrodnicze i walory kulturowe Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii</li> <li>• wymienia elementy infrastruktury turystycznej w krajach śródziemnomorskich na podstawie fotografii</li> <li>• wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii</li> <li>• omawia znaczenie turystyki dla krajów śródziemnomorskich z wykorzystaniem wykresów dotyczących liczby turystów i wysokości przychodów z turystyki</li> </ul>	VII.11	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>• Multibook</li> <li>• omawianie walorów przyrodniczych i kulturowych Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii</li> <li>• omawianie elementów infrastruktury turystycznej w krajach śródziemnomorskich na podstawie fotografii i tekstu z podręcznika</li> <li>• wymienianie atrakcji turystycznych w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie infografiki <i>Atrakcje turystyczne Europy Południowej</i></li> <li>• analiza wykresów dotyczących liczby turystów odwiedzających wybrane państwa oraz wielkości wpływów z turystyki – znaczenie turystyki dla krajów śródziemnomorskich</li> <li>• pogadanka na temat roli turystyki w gospodarce krajów Europy Południowej</li> </ul>
22	Lekcja powtórzeniowa		Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia	VII.9 VII.10 VII.11	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>• Multibook</li> </ul>
23	<p>Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Gospodarka Europy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Test sprawdzający – Książka Nauczyciela, Generator testów</li> </ul>				
<b>V. Sąsiedzi Polski</b>					

24	Zmiany w przemyśle Niemiec	<ul style="list-style-type: none"> <li>rola przemysłu w niemieckiej gospodarce</li> <li>zmiany zachodzące w przemyśle w Niemczech od lat 60. XX w.</li> <li>restrukturyzacja przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii</li> <li>nowoczesne przetwórstwo przemysłowe</li> <li>działalność sektora kreatywnego w Nadrenii Północnej-Westfalii</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>omawia rolę i znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce</li> <li>analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech</li> <li>omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach 60. XX w.</li> <li>przedstawia główne kierunki zmian w przemyśle w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy i fotografii</li> <li>charakteryzuje nowoczesne przetwórstwo przemysłowe w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy</li> <li>wyjaśnia, czym jest sektor kreatywny i jakie jest jego znaczenie w Nadrenii Północnej-Westfalii</li> </ul>	VIII.1	<ul style="list-style-type: none"> <li>podręcznik i zeszyt ćwiczeń Planeta Nowa dla klasy 6</li> <li>atlas geograficzny</li> <li>komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>Multibook</li> <li>pogadanka wprowadzająca – rola i znaczenie przemysłu w gospodarce niemieckiej</li> <li>analiza struktury zatrudnienia w poszczególnych działach przemysłu w Niemczech na podstawie diagramu kołowego</li> <li>omawianie na podstawie tekstu z podręcznika przyczyn zmian zachodzących w przemyśle w Niemczech od lat 60. XX w.</li> <li>przedstawianie głównych kierunków zmian w przemyśle w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie fotografii oraz infografiki <i>Nowoczesny przemysł Nadrenii Północnej-Westfalii</i></li> <li>prezentacja multimedialna – rola sektora kreatywnego w Nadrenii Północnej-Westfalii</li> </ul>
25	Turystyczne atrakcje Czech i Słowacji	<ul style="list-style-type: none"> <li>środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji</li> <li>walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji</li> <li>znaczenie turystyki w Czechach i na Słowacji</li> <li>obiekty z Listy światowego dziedzictwa UNESCO znajdujące się w Czechach i na Słowacji</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej</li> <li>wymienia podobieństwa i różnice między środowiskiem przyrodniczym Czech a środowiskiem przyrodniczym Słowacji</li> <li>wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji</li> <li>wymienia przykładowe obiekty z <i>Listy światowego dziedzictwa UNESCO</i> znajdujące się w Czechach i na Słowacji</li> <li>uzasadnia, że Czechy i Słowacja to kraje atrakcyjne pod względem turystycznym</li> </ul>	VIII.3	<ul style="list-style-type: none"> <li>podręcznik i zeszyt ćwiczeń Planeta Nowa dla klasy 6</li> <li>atlas geograficzny</li> <li>komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>Multibook</li> <li>omawianie cech środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji z wykorzystaniem mapy ogólnogeograficznej</li> <li>burza mózgów – podobieństwa i różnice między środowiskiem przyrodniczym Czech a środowiskiem przyrodniczym Słowacji</li> <li>charakteryzowanie walorów przyrodniczych i kulturowych Czech i Słowacji na podstawie tekstu, mapy oraz fotografii z podręcznika</li> <li>prezentacja multimedialna – skarby z <i>Listy światowego dziedzictwa UNESCO</i> znajdujące się w Czechach i na Słowacji, analiza infografiki</li> <li>przygotowanie listy argumentów uzasadniających tezę, że Czechy i Słowacja to kraje atrakcyjne pod względem turystycznym</li> </ul>
26	Dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Litwy i Białorusi	<ul style="list-style-type: none"> <li>środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi</li> <li>czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi</li> <li>atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie map ogólnogeograficznych</li> <li>porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie map i fotografii</li> <li>przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy i fotografii</li> </ul>	VIII.2	<ul style="list-style-type: none"> <li>podręcznik i zeszyt ćwiczeń Planeta Nowa dla klasy 6</li> <li>atlas geograficzny</li> <li>komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>Multibook</li> <li>analiza mapy ogólnogeograficznej – cechy środowiska przyrodniczego Litwy i Białorusi</li> <li>porównywanie walorów przyrodniczych Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii</li> </ul>



					<ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawianie atrakcji turystycznych Litwy i Białorusi na podstawie mapy i fotografii</li> <li>• burza mózgów – czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi</li> </ul>
27	Współczesne problemy Ukrainy	<ul style="list-style-type: none"> <li>• warunki naturalne Ukrainy</li> <li>• surowce mineralne Ukrainy</li> <li>• gospodarka Ukrainy</li> <li>• konflikty na Ukrainie i ich konsekwencje</li> <li>• problemy ludności na Ukrainie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia warunki naturalne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej</li> <li>• wymienia cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki</li> <li>• wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy</li> <li>• podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie</li> <li>• wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę</li> <li>• podaje konsekwencje gospodarcze konfliktów na Ukrainie</li> <li>• omawia przyczyny zmian liczby ludności Ukrainy</li> </ul>	VIII.4	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń Planeta Nowa dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>• Multibook</li> <li>• omawianie warunków naturalnych Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej</li> <li>• praca z mapą ogólnogeograficzną – cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy, które sprzyjają rozwojowi gospodarki</li> <li>• analiza mapy gospodarczej – występowanie surowców mineralnych na Ukrainie</li> <li>• określanie przyczyn konfliktów na Ukrainie – sporządzenie osi czasu przedstawiającej przebieg wydarzeń politycznych</li> <li>• praca z mapą – wskazywanie obszarów objętych konfliktami</li> <li>• praca z mapą – konsekwencje gospodarcze konfliktów na Ukrainie</li> <li>• charakteryzowanie przyczyn problemów ludnościowych na Ukrainie z wykorzystaniem wykresu i schematu</li> </ul>
28	Zróżnicowanie przyrodnicze Rosji	<ul style="list-style-type: none"> <li>• środowisko przyrodnicze Rosji</li> <li>• surowce mineralne Rosji</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia cechy charakterystyczne środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej</li> <li>• wymienia największe krainy geograficzne Rosji</li> <li>• wskazuje miejsca występowania najważniejszych surowców mineralnych</li> </ul>	VIII.5	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń Planeta Nowa dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>• Multibook</li> <li>• omawianie cech charakterystycznych środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej</li> <li>• praca z mapą ogólnogeograficzną – wskazywanie największych krain geograficznych Rosji</li> <li>• analiza mapy gospodarczej – najważniejsze surowce mineralne</li> </ul>
29	Relacje Polski z sąsiadami	<ul style="list-style-type: none"> <li>• stosunki Polski z sąsiadami</li> <li>• przykłady współpracy Polski z sąsiadami</li> <li>• znaczenie euroregionów</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje stosunki Polski z Rosją, Niemcami oraz innym wybranym sąsiednim krajem</li> <li>• wymienia przykłady współpracy Polski z sąsiadami</li> <li>• wymienia wybrane euroregiony i wskazuje je na mapie</li> <li>• omawia znaczenie euroregionów i ich wspólne działania dla rozwoju gospodarki, turystyki i kultury na obszarach przygranicznych</li> </ul>	VIII.6 VIII.7	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń Planeta Nowa dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>• Multibook</li> <li>• prezentacja multimedialna – stosunki Polski z sąsiadami: Rosją, Litwą, Białorusią, Ukrainą, Czechami, Słowacją i Niemcami</li> <li>• wymienianie przykładów współpracy Polski z sąsiadami</li> </ul>

					<ul style="list-style-type: none"> <li>• praca z mapą – wskazywanie poszczególnych euroregionów oraz szukanie euroregionu, który znajduje się najbliżej szkoły</li> <li>• omawianie znaczenia euroregionów oraz ich wspólnych działań dla rozwoju gospodarki, turystyki i kultury na obszarach przygranicznych (na podstawie źródeł informacji)</li> </ul>
30	Lekcja powtórzeniowa		Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia	VIII.1 VIII.2 VIII.3 VIII.4 VIII.5 VIII.6 VIII.7	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podręcznik i zeszyt ćwiczeń Planeta Nowa dla klasy 6</li> <li>• atlas geograficzny</li> <li>• komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły)</li> <li>• Multibook</li> </ul>
31	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Sąsiedzi Polski</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Test sprawdzający – Książka Nauczyciela, Generator testów</li> </ul>				